

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 32414-12-23 מדינת ישראל נ' יוחנן(עציר)

לפני כבוד השופט מרדכי כדורי

בעניין:

מדינת ישראל

ע"י ב"כ עוה"ד ליזו וולפוס,
אמיר דראושה, נהורה לוי
מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

המאשימה

נגד

נוח יוחנן (עציר)

ע"י ב"כ עוה"ד איתי רוזין, אחלי אורן

הנאשם

גזר דין

הרקע:

1. הנאשם הורשע על פי הודאתו שניתנה במסגרת הסדר טיעון, **בעבירה של הצתה** לפי סעיף 448(א) רישא בחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**").

הסדר הטיעון כלל הסכמה בין הצדדים, לפיה ההגנה לא תטען לקרבה לסייג לאחריות פלילית, ולא כלל הסכמה לעונש.

תמצית עובדות כתב האישום המתוקן:

2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, לאחר פרוץ מלחמת חרבות ברזל ביום 7/10/2023 וקודם ליום 7/12/2023, הוקם בקרית הממשלה ברחוב קפלן בירושלים מאהל, בין היתר של "משפחות החטופים והנרצחים במלחמה". המאהל עשוי יריעות ברזנט ושוהים בו אנשים במהלך כל שעות היממה. במאהל נתלו שלטים, שחלקם נוגע למדיניות הממשלה והעומד בראשה.

3. הנאשם, שהתנגד להקמת המאהל ולשלטים, החליט להציתו על מנת להכחידו. לשם כך, ביום 7/12/2023 הצטייד בשני מציתים מסוג טורבו, נסע לירושלים והגיע למאהל בשעה 15:22 לערך. אותה עת שהו במאהל מספר מתנדבים בודדים ששוחחו ביניהם. אחת מהם נשכבה על מזרן באזור הלינה. הנאשם ניגש לחלק חיצוני ומוסתר של המאהל, שבר את אחד המציתים במטרה להשתמש בחומר הבעירה שבו, ובאמצעות המצת השני הצית את אחת מפינות המאהל, בסמוך למקום בו נמצא בלון גז. הנאשם, שראה כי כתוצאה ממעשיו דלקה אש

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 32414-12-23 מדינת ישראל נ' יוחנן(עציר)

ביריעת הברזנט, הלך מהמקום בלי לכבות אותה או לקרוא לכוחות ההצלה. אזור הלינה התמלא במהרה בעשן וחלק מהמתנדבים שהיו במקום שאפו עשן. שניים מהמתנדבים כיבו את האש.

תסקיר שירות המבחן:

4. שירות המבחן פירט בתסקיר שערך כי הנאשם בן 59, פרוד מבת זוג שעזבה את הארץ, אב לבן בן 32 איתו לא היה בקשר מעולם, בוגר 12 שנות לימוד ושירת שירות צבאי מלא. לדברי הנאשם לפני קצין המבחן, הוריו התקשו להעניק לו חום ואהבה, על רקע פוסט טראומה ממנה אביו סובל בעקבות מלחמת יום הכיפורים. הנאשם מקיים קשרים מצומצמים עם סביבתו, לא הצליח לבסס קשרים חברתיים, משפחתיים וזוגיים יציבים ולא השתלב בתעסוקה יציבה. כיום הנאשם עובד כעצמאי בתחום הציור על רהיטים ועיצוב אירועים.

5. עוד לדברי הנאשם, במסגרת שירותו הצבאי כחובש קרבי במלחמת לבנון הראשונה הוא נחשף למראות קשים. כתוצאה מכך החל מצבו הנפשי להידרדר והוא אושפז על רקע של חרדות, סיוטים, הבזקים לאחר (פלאשבקים), חוסר שינה, חוסר תפקוד, דריכות, מתיחות, עוררות יתר, נטייה להתפרצויות, סף גירוי נמוך וחוסר תיאבון. בשל מצבו הנפשי, שוחרר מצה"ל. לטענתו, בשנת 1997 נכח בשני אירועי טרור ששמשו טריגר להתפרצות מחלת נפש. על רקע זה, אושפז מספר פעמים.

6. על פי מידע רפואי שהתקבל בעניינו, הנאשם מוכר למערכת הפסיכיאטרית כמתמודד נפש עם הפרעת אישיות גבולית, פוסט טראומה ושימוש בחומרים ממכרים. הוא טופל במשך שנים במרפאה להלומי קרב בבית החולים תל השומר ואושפז עשר פעמים על רקע פוסט טראומה. האשפוז האחרון נעשה בכפייה, בשנת 2023. ניסיון שנעשה בשנים האחרונות לאשפז את הנאשם בבית חולים לא צלח עקב צריכת סמים במהלך האשפוז. בית החולים שבו הנאשם אושפז מסר כי אם הנאשם יסכים לאשפוז וטיפול, ניתן יהיה לאבחן את מסוכנותו ולסייע לו לאזן את מצבו הנפשי. אולם הנאשם העביר מסרים סותרים בעניין זה. הוא ביטא הסכמה בנוגע לנזקקותו לטיפול, אך טען שאינו זקוק לאשפוז בבית חולים, אלא למסגרת אמבולטורית בקהילה. הנאשם הביע כעס כלפי גורמי אכיפת החוק וכלפי שירות המבחן, שלעמדתו טועים באבחנתו וכופים עליו תהליך טיפולי אינטנסיבי בבית חולים.

7. לנאשם הרשעה קודמת אחת משנת 2020 בעבירה של תקיפה סתם. בנוסף הוטלו עליו מספר עונשי מאסר בפועל בשל עבירות תעבורה. בהתייחס לעבירות אלה טען כי גורמים חיצוניים וגורמי אכיפת החוק העלילו עליו האשמות שווא. בדומה, בהתייחס לעבירות בהן הורשע בהליך זה טען כי גורמי אכיפת החוק עשו נגדו יד אחת על מנת להפלילו, כיוון שביטא את

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 32414-12-23 מדינת ישראל נ' יוחנן(עציר)

דעותיו הפוליטיות ללא חשש, בין היתר ברשתות החברתיות. לדבריו, הודה בעבירות על רקע רצונו להקל בתנאי מעצרו.

8. להתרשמות שירות המבחן, הנאשם לא קיבל על עצמו אחריות אמתית וכנה למעשיו. הוא נוקט בגישה קורבנית ומאשימה, משליך את האחריות למצבו על גורמים חיצוניים, והודאתו ניתנה באופן מילולי בלבד, במטרה להשיג רווחים משניים. להערכת שירות המבחן, קיים סיכון משמעותי להישנות התנהגות פורצת גבולות של הנאשם.

9. בשורה התחתונה, שירות המבחן המליץ להטיל על הנאשם ענישה מוחשית ומציבת גבולות שתעביר מסר הרתעתי. עוד המליץ להורות לשירות בתי הסוהר להעניק לנאשם את המענים המותאמים למתמודדי נפש.

ראיות הצדדים לעונש:

10. המאשימה הגישה תדפיס מידע פלילי בעניינו של הנאשם. כעולה ממנו, לנאשם הרשעה אחת קודמת מיום 21/12/2020 בעבירה של תקיפה סתם שנעברה ביום 1/6/2018, בגינה נדון למאסר על תנאי והתחייבות להימנע מעבירה.

11. כמו כן הגישה ההגנה הצהרות שמסרו לה שלושה נפגעי עבירה: י' ב', א' ש' וט' פ'.

א. י' ב' הצהירה כי הבחינה שהחלק האחורי של אוהל השינה מלא בעשן ועולה באש, וכי אי אפשר היה לנשום בגלל העשן והפלסטיק השרוף. האירוע גרם להחרפה של תופעות מהן היא סובלת בשל אירוע שריפה קודם שגרם לתוצאה טרגית במשפחתה ובשל מאורעות השבעה באוקטובר, לקשיים בחיי היום יום ולשיבוש אורח חייה.

ב. א' ש' מסר כי האוהל היה עשוי מפלסטיק, נוצר עשן רב והאש התפשטה במהירות. מאז האירוע תחושת הביטחון שלו נפגעה, הוא ואחרים נאלצו לגייס מתנדבים שיסייעו לשמור על המאהל, והוא בעצמו לא ישן לילות רבים כדי לשמור על המאהל. לדבריו, מאז האירוע הוא שרוי בדיכאון ובחרדה הבאים לידי ביטוי בחוסר אמון באנשים המתקרבים למאהל בכל שעות היממה.

ג. ט' פ' הצהירה כי הבחינה בעשן, קראה לחבריה במטרה לגלות את מקור השריפה ולכבותה וראתה שאוהל השינה עולה באש. לדבריה, אי אפשר היה לנשום בגלל העשן והפלסטיק השרוף. כתוצאה מהאירוע חלה החרפה במצבה שהיה ירוד מתחילת

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 32414-12-23 מדינת ישראל נ' יוחנן(עציר)

המלחמה, התגברו תופעות של דיכאון וחרדה מהם היא סובלת והיא מתקשה לקיים את חיי היום יום.

12. מטעם ההגנה העידו מר אריק מנשה פור – חבר ילדות של הנאשם, וגב' ורדה יוחנן – אמו של הנאשם.

א. מר פור תיאר בעדותו את היכרותו רבת השנים עם הנאשם. לדבריו, הוא לא העלה על דעתו שהנאשם, שתמיד ראשון להתנדב ולעזור ומעולם לא פגע באחרים, יעשה מעשה חמור ביותר. מר פור ציין כי הנאשם פגוע נפש כתוצאה מחוויות הצבא והמלחמה. הוא ליווה את הנאשם ב"לא מעט אשפוזים", כלשונו, בין היתר במקרים בהם הנאשם פנה מיוזמתו לאשפוז כאשר מצבו הנפשי התדרדר. בנוסף, מר פור נקרא מספר פעמים למקומות שונים בארץ, בעקבות אירועים בהם הנאשם חווה "סוג של התנתקות", כלשונו, הסתובב כסהרורי כאשר הוא לא מודע למעשיו ולמקום הימצאו.

ב. גב' יוחנן העידה כי הנאשם סובל מפוסט טראומה בעקבות שירותו הצבאי כחובש קרבי. לדבריה, מאז השבעה באוקטובר הנאשם סובל מסיוטים ולא מסוגל לראות חדשות. מעשה העבירה בו הורשע לא מתאים לו ולהתנהלותו.

13. כמו כן הגישה ההגנה אסופת מסמכים הנוגעים למצבו הנפשי של הנאשם ולאירוע בו, לטענת הנאשם, הוא הותקף במהלך מעצרו. בין היתר הוגשו המסמכים הבאים:

א. סיכום אשפוז מיום 6/9/2011, לפיו הנאשם מוכר מאשפוזים קודמים כסובל מהפרעת אישיות גבולית וכלוקה בתסמונת פוסט טראומטית מאז מלחמת לבנון הראשונה, אך לא הוכר באופן רשמי על ידי משרד הביטחון. בעקבות המצב הביטחוני בעזה אותה עת, הנאשם חזר לחוות מתח.

ב. מסמך מיום 11/1/2023 שנערך על ידי מומחית בניירולוגיה בקופת חולים מכבי, בו מצוין כי הנאשם התלונן על התנתקות מהסביבה בתדירות של ארבע פעמים בחודש.

ג. מסמך רפואי מבית החולים שיבא מיום 26/1/2023. על פי האמור במסמך, הנאשם מטופל במרפאה הפסיכיאטרית של בית החולים במשך כשמונה שנים. הנאשם גויס לצה"ל בשנת 1982 ושירת כחובש קרבי. קודם למלחמת שלום הגליל ובמהלך המלחמה הנאשם נחשף לאירועים טראומטיים בהם נשקפה סכנה לחייו. בנוסף לכך,

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 32414-12-23 מדינת ישראל נ' יוחנן(עציר)

הנאשם חווה במהלך שירותו הצבאי פגיעות מיניות ואלימות מילולית. על רקע האמור, "ניכר מעל כל צל של ספק כי קיימת דינמיקה טראומטית דיסוציאטיבית אשר שבשפיעה ומשפיעה על חייו", כלשון המסמך. הנאשם מאובחן כסובל מתסמונת פוסט טראומטית בדרגת חומרה קשה, חווה התקפי חרדה בתדירות גבוהה, תודתיות רגשית גבוהה המלווה בעוררות, מחשבות חודרניות והבזקים לעבר (פלשבקים).

ד. דו"ח פעולה משטרתי מיום 14/5/2023, בו מצוין כי ניכר שהנאשם מתמודד נפש, לא בריא בנפשו ומדי פעם לא מדבר לעניין.

ה. סיכום ביקור במרפאה פסיכיאטרית בבית החולים שיבא מיום 28/5/2023, לפיו הנאשם סובל מתסמונת פוסט טראומטית והפרעת אישיות גבולית, מצוקה נפשית ופגיעה תפקודית, ללא פסיכוזה פעילה וללא מסוכנות. עוד צוין כי: בוחן המציאות של הנאשם שמור, אולם שיפוטו שגוי והוא בעל תובנה חלקית למצבו; המלצת הרופא היא לאשפוז פסיכיאטרי דחוף, אולם הנאשם לא מעוניין באשפוז פסיכיאטרי ואין עילה לאשפוזו בכפייה.

ו. סיכום ביקור פסיכיאטרי במחלקה לרפואה דחופה בבית החולים שיבא מיום 8/6/2023. על פי האמור בו, הנאשם סובל מתסמונת פוסט טראומטית והפרעת אישיות גבולית, שרוי במצב פסיכוטי דלוזיונלי, אי שקט פסיכומוטורי, רגזני, חשדני, צועק, מאיים, אימפולסיבי, עם פגיעה קשה בבוחן המציאות וכושר השיפוט ומהווה סכנה מיידית לעצמו ולסביבתו. לאור זאת התבקשה עברו הוראת אשפוז כפוי דחופה.

ז. מכתב מיום 23/10/2023 שנערך על ידי פסיכיאטר מבוגרים והמופנה לרופא המטפל בנאשם. על פי האמור בו, בחודשים האחרונים היו, לראשונה, מספר אירועים של ניתוקים למשך מספר שעות, בהם הנאשם הסתובב באופן לא מאורגן, חצי לבוש ובמקומות זרים. הנאשם מתאר כי מאז פרוץ מלחמת חרבות ברזל הוא סובל מאי שקט, חרדה והצפה רגשית, אך לא תיאר התנהגות חסרת שיפוט או מסוכנת.

תמצית טיעוני הצדדים לעונש:

תמצית טיעוני המאשימה:

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 32414-12-23 מדינת ישראל נ' יוחנן(עציר)

14. המאשימה טענה כי מתחם העונש ההולם למעשה העבירה בו הנאשם הורשע נע בין 30 חודשי מאסר בפועל לבין 60 חודשי מאסר בפועל, וביקשה להטיל עליו עונש מאסר בפועל למשך 30 חודשים, מאסר על תנאי ופיצוי לנפגעי העבירה.

15. לטענת המאשימה, הנאשם יצא לשרוף את מאהל המחאה לאחר תכנון, כאקט של מחאה נגד המוחים, להם התנגד ושעמדתם לא מצאה חן בעיניו. ההצתה נעשתה במקום הצמוד לאזור הלינה, ורק במזל, כך נטען, היו במקום אנשים ששמו לב לכך שהאוהל נדלק וכיבו את השריפה.

16. לביסוס עמדתה אשר למתחם העונש ההולם, הפנתה המאשימה לפסקי הדין הבאים:

א. ע"פ 3415/23 עוזי נ' מדינת ישראל, 1/11/2023: המערער הגיע למסעדה ריקה מסועדים, שפך חומר בעירה במטבח, הצית אש, האיץ את התפשטותה ונמלט מהמקום. כתב האישום ייחס לו עבירה לפי סעיף 448(א) סיפה לפי החלופה של הצתה במטרה לפגוע בבני אדם. בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער בעבירה שיוחסה לו, אולם בחלופה של הצתת נכס המשמש את הציבור. בגזר הדין נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 25 לבין 50 חודשי מאסר והוטל על המערער עונש מאסר בפועל למשך 40 חודשים. בית המשפט העליון קיבל את ערעור הנאשם בנוגע לסעיף העבירה והרשיע אותו בעבירת ההצתה הבסיסית, לפי סעיף 448(א) רישה בחוק העונשין. למרות זאת, הערעור על העונש נדחה, בשים לב למגמת ההחמרה הנוהגת בפסיקה ביחס לעבירות הצתה, ובשל הצורך להרתיע את המערער – אשר לו עבר פלילי מכביר – כמו גם את הציבור כולו, מפני ביצוע עבירות חמורות אלה.

ב. ע"פ 2745/18 אבו שארב נ' מדינת ישראל, 8/8/2018: נדחה ערעור שהגיש נאשם שהורשע בעבירה של הצתה לפי סעיף 448(א) רישה. הנאשם הצית פנצ'רייה הסמוכה לבית המגורים של משפחה שעמה היה מצוי בסכסוך. האש אחזה בצמיגים, בצידוד ובמכולת המשרד, וכילתה את הציוד והצמיגים. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין שנתיים לחמש שנות מאסר בפועל, והטיל על המערער עונש מאסר בפועל למשך שנתיים.

17. המאשימה זקפה לזכותו של הנאשם את הודאתו ואת מצבו הנפשי. לחובתו זקפה את חוסר הבהירות הקיים, לעמדתה, בדבר הבנתו את הפסול במעשיו, את גישתו הקורבנית, קשייו לשמור על גבולות ועברו הפלילי. חרף השיקולים לחומרה שמנתה, ביקשה להטיל על הנאשם עונש המצוי בתחתית מתחם הענישה, בשל מצבו הנפשי.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 32414-12-23 מדינת ישראל נ' יוחנן(עציר)

תמצית טיעוני ההגנה:

18. לעמדת ההגנה, מתחם העונש ההולם למעשיו של הנאשם נע בין שישה חודשי מאסר בפועל לבין 18 חודשי מאסר בפועל, וביקשה להסתפק בתקופת מעצרו, כתשעה חודשים במועד הטיעונים לעונש.

19. הסנגור ציין, כי על פי עובדות כתב האישום הנאשם הצית את הפינה החיצונית של המאהל. ברם, האש לא התפשטה, האוהל לא נשרף ולא נגרם נזק לאדם.

20. הסנגור לא התעלם מכך שעל פי הסדר הטיעון ההגנה מנועה מלטעון לקרבה לסייג לאחריות הפלילית. יחד עם זאת טען, כי יש להתחשב במצבו הנפשי של נאשם גם בנסיבות בהן אין בו משום קרבה לסייג לאחריות הפלילית. מצב נפשי, טען הסנגור, אינו כולל רק שתי אפשרויות – אחראי למעשיו או לא אחראי למעשיו, אלא משתרע על פני מנעד שלם. לעניין זה הפנה לע"פ 1865/14 פלוני נ' מדינת ישראל, נבו 4/1/2016, בו נקבע: **"המחוקק הכיר אפוא במצב בו הנאשם נמצא אחראי למעשיו, אך יכולתו להבין או להימנע מהמעשה נפגמה במידת-מה, או שהוא קרוב לסייג לאחריות פלילית, ויש בכך כדי להפחית את מידת האשם המוסרי של הנאשם"**. כמו כן הפנה לגזרי הדין שניתנו בת"פ (מחוזי מרכז) 41307-03-20 **מדינת ישראל נ' הוכברג**, 4/5/2021; ת"פ (מחוזי ב"ש) 49550-08-19 **מדינת ישראל נ' ביטון**, 24/1/2022; ובת"פ (מחוזי ב"ש) 36720-07-22 **מדינת ישראל נ' דוידוב**, 26/2/2023, בהם ניתן למצבם הנפשי של הנאשמים משקל לצורך קביעת מתחמי הענישה, למרות שלא היו קרובים לסייג לאחריות הפלילית. נקבע בהם, כי להפרעה הנפשית ממנה הנאשמים סובלים הייתה השפעה על ביצוע העבירה ועל מידת אשם.

21. במקרה זה, הדגיש הסנגור, הנאשם מתמודד נפש, סובל שנים ארוכות ממצב נפשי קשה, אושפז מספר פעמים, מטופל באופן שוטף וכשנה לפני האירוע החל לדווח על ניתוקים מהסביבה. לעמדתו, הגם שאין במצבו הנפשי של הנאשם כדי להעמידו בקרבה לסייג הפלילי, יש בו כדי להפחית ממידת אשמו באופן המשליך על קביעת מתחם הענישה בעניינו.

22. עוד טען הסנגור כי מדיניות הענישה הנהוגה מתונה בהרבה מזו לה המאשימה טענה. לביסוס טענתו הפנה לרשימה ארוכה של פסקי דין, בין היתר לפסקי הדין שלהלן:

א. ת"פ (מחוזי ירושלים) 16736-10-21 **מדינת ישראל נ' רשק**, 14/7/2022: נגזר דינו של נאשם שהורשע בעבירות של הצתה, לפי סעיף 448(א) רישא בחוק העונשין, ותקיפה סתם. הנאשם תקף את המתלונן בשל סכסוך ביניהם. לאחר זמן ולאחר תכנון, הנאשם

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 32414-12-23 מדינת ישראל נ' יוחנן(עציר)

הצית באמצעות בקבוק תבערה את רכבו של המתלונן. האש כובתה מיד על ידי המתלונן. לאחר המעשה נכרת הסכם סולחה בין הצדדים. בית המשפט קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 12 לבין 24 חודשי מאסר בפועל.

ב. ת"פ (מחוזי ירושלים) 55241-01-22 **מדינת ישראל נ' געברי**, 6/3/2023 : גזר דין שניתן בעניינו של נאשם שהורשע בעבירות של הצתה, לפי סעיף 448(א) רישא בחוק העונשין, והיזק בזדון. הנאשם ואחרים, חלקם רעולי פנים, התפרעו סביב חנות. חלקם פרצו את החנות הנעולה. בשלב זה הנאשם יידה בקבוק תבערה אל תוך החנות. בקבוק התבערה התלקח והאש התפשטה בחנות וגרמה לפיצוץ שעוצמתו גרמה להתנפצות זכוכיות ולהדיפת המתפרעים שהיו ליד הכניסה אל החנות, בהם גם הנאשם, שהאש אחזה בגופו ובבגדיו. נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 14 חודשי מאסר בפועל לבין 30 חודשי מאסר בפועל.

ג. ת"פ (מחוזי ירושלים) 52691-02-13 **מדינת ישראל נ' יוסף**, 10/11/2013 : בית המשפט דן בעניינם של שני נאשמים שהציתו את משרדי קבוצת הכדורגל בית"ר ירושלים ממניעים גזעניים, בשל צירוף שחקנים מוסלמים. הנאשמים הצטיידו בניירות ובחומר בעירה, עטו צעיפים, השאירו את מכשירי הטלפון בביתם למניעת מעקב ופעלו באופן מתוכנן כדי להביע את מחאתם נגד הנהלת הקבוצה. מעשיהם גרמו לנזק רב ששווי הוערך בכ-140,000 ₪. נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין עשרה לבין 30 חודשי מאסר בפועל.

ד. ת"פ (מחוזי ירושלים) 15597-06-15 **מדינת ישראל נ' מיסק**, 7/11/2016 : גזר דין שניתן נגד נאשם שהורשע בעבירה של הצתה לפי סעיף 448(א) רישא בחוק העונשין. הנאשם הצית רכב שחנה בסמוך לבית מגורים, באמצעות בקבוק בנוזל שרכש מראש. נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין שמונה חודשי מאסר בפועל לבין 24 חודשי מאסר בפועל.

23. הנאשם בטיעונו לפני בית המשפט תיאר את מסלול חייו כילד צעיר, חרוץ, תורם ומתנדב. לאחר מאמצים חוזרים ונשנים של הסנגור לסייע לנאשם למקד את טיעונו, הנאשם טען כי שנים לאחר מלחמת שלום הגליל אובחן כהלום קרב, אושפז פעמים רבות, סובל פחדים ובעיות. לדבריו, בעקבות ההפגנות של "אנשי קפלן", כלשונו, בהם השתתף, חש חרדות, נכנס לדיכאון, הסתגר ומצבו הנפשי החל להתדרדר. ביום האירוע התכוון לנסוע ליום הולדת בקרית גת, אך מצא את עצמו נוסע לירושלים. כאשר ראה בחור ובחורה נושאים שלטים בהם כתוב כי הדם על הידיים של ביבי, די לכיבוש וכיוצא בזה, חשב שהדבר לא ראוי ועשה דבר

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 32414-12-23 מדינת ישראל נ' יוחנן(עציר)

שמעולם לא עשה. הנאשם הוסיף ותיאר כי הוא חווה סבל רב במהלך מעצרו, "מדורי גיהנום", כלשונו.

דיון ומסקנות:

מתחם העונש ההולם:

24. הפסיקה עמדה וחזרה ועמדה על חומרתה של עבירת ההצתה, הנובעת מהסיכון הרב הטמון בה לנפש ולרכוש, ומהמסר העברייני, האלים ומטיל המורא שהיא משדרת כלפי נפגע העבירה וכלפי הציבור בכללותו. כפי שנפסק:

"רבות נכתב ונאמר אודות חומרתה היתרה של עבירת ההצתה, שתחילתה ידועה "ואחריתה מי ישורנה", שכן מנהגה של האש להתפשט מבלי יכולת שליטה תוך גרימת נזקים ואף סיכון חיי אדם... הצתה נתפסת כעבירה חמורה, לא רק בשל הסכנה האינהרנטית הטבועה בה, אלא גם בשל המסר העברייני האלים העולה ממנה, מסר שיש בו כדי להטיל אימה ופחד ולפגוע בתחושת הביטחון האישי של הציבור... לא בכדי קבע המחוקק את העונש המרבי על עבירה זו ל-15 שנות מאסר, אף במקרים בהם לא היתה כל כוונה לפגוע בנכס ציבורי או בבני אדם."

(ע"פ 4311/12 סורי נ' מדינת ישראל, פסקה 3, 8/11/2012)

וכן:

"בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתה הרבה של העבירה ועל הסיכון הגלום בה "שראשיתה ידוע, אולם כיצד תתפשט ומה יהיה היקף הנזק הכרוך בה, הוא עניין שלמצית, בדרך כלל, אין שליטה עליו"... על עבירה זו נאמר: "... ראשיתה גפרור ואחריתה עלולה להיות שערי מוות"... לפיכך, עבירת ההצתה מחייבת בדרך כלל השתת עונש מאסר בפועל ובהתאם קבע המחוקק לצידה עונש חמור."

(ע"פ 3116/13 קבלאן נ' מדינת ישראל, פסקה 9, 15/10/2013)

25. שעה שמעשה ההצתה נעשה כלפי אזרחים המממשים את חופש הביטוי ואת זכות המחאה העומדת להם, מוסיף מעשה ההצתה ופוגע גם בחירויות היסוד האמורות, ועלול להרתיע את נפגעי העבירה, כמו אזרחים אחרים, מלממש את זכויותיהם האמורות. מעשה אלימות שנועד

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 32414-12-23 מדינת ישראל נ' יוחנן(עציר)

- להשתיק את האחר ולמנוע ממנו להביע את עמדתו ואת מחאתו פוגע באבני היסוד של חברה חופשית במשטר דמוקרטי (השוו: ע"פ 5794/15 מדינת ישראל נ' טויטו, פסקה 14, 31/1/2016).
26. מתחם הענישה למעשה עבירת הצתה אינו אחיד, אלא נקבע בהתחשב, בין היתר, בתוצאות ההצתה, פוטנציאל הסיכון הגלום בה ומידת התכנון מוקדם (ע"פ 2939/19 חלפון נ' מדינת ישראל, פסקה 6, 2/2/2020).
27. קשה להפריז בחומרת פוטנציאל הסיכון הגלום במעשיו של הנאשם. הצתת המאהל טמנה בחובה סכנה של ממש לנפשו, גופם ורכושם של השוהים במאהל ובסביבתו.
28. הנזקים שנגרמו בפועל כתוצאה ממעשיו של הנאשמים מצומצמים יחסית, ורחוקים מרחק רב מהנזקים האפשריים. כמפורט בכתב האישום, האש אחזה ביריעת ברזנט, חלק ממעטפת האוהל נשרף וחלק מהמתנדבים שהיו במקום שאפו עשן. כמוסכם על המאשימה בטיעוניה: "מבחינה אובייקטיבית, האוהל לא ממש הוצת". אמנם, יש לתת את הדעת על טענות נפגעי העבירה בהצהרות שהגישו בדבר הרעה ממשית במצבם. יחד עם זאת, כידוע, העובדות המשמשות תשתית לגזר הדין הן אלה המפורטות בכתב האישום המתוקן בהן הנאשם הודה. ברם, הנזק המצומצם לא נגרם בשל פעולות שהנאשם נקט על מנת להגביל את השלכות מעשיו ולמנוע את הנזקים הצפויים מהם. ההפך הוא הנכון. הנאשם, שהבחין כי האש אווזת ביריעת הברזנט, לא פעל לכבותה או להזעיק עזרה, אלא עזב את המקום. מתנדבים ששהו במאהל ושלמרבה המזל הבחינו בעשן בשלב זה, הם שכיבו את האש.
29. הנאשם לא פעל בתחכום ולא נדרש לתכנון משמעותי לשם ביצוע העבירה. אולם, עובדות כתב האישום מלמדות בבירור כי הוא לא פעל באופן ספונטני או אקראי. הנאשם הצטייד במציתים בהיותו במקום מגוריו, נסע לירושלים, החנה את רכבו והלך ברגל למאהל.
30. המסמכים הרפואיים שהוגשו על ידי ההגנה, שמרביתם ככולם נערכו מספר חודשים לפני האירוע ושתמציתם פורט לעיל בפרק הראיות לעונש, מלמדים בבירור על כך שהנאשם מתמודד נפש המוכר למערכת בריאות הנפש והמטופל על ידה במשך שנים ארוכות, לעיתים באשפוז ולעיתים בטיפול מרפאתי. אירעו מקרים בהם הנאשם חווה דיסוציאציה, היה שרוי במצב פסיכוטי דלוזיונלי וסבל מפגיעה קשה בבוחן המציאות ובכושר השיפוט. אולם ברגיל, וכך גם במהלך ביצוע העבירה בה הורשע בהליך זה, הנאשם מבין את אשר הוא עושה וביכולתו להימנע מלעבור עבירות. אך גם בשגרה, ולמרות שיתוף הפעולה של הנאשם עם שירותי בריאות הנפש, הקפדתו על השתתפות בפגישות והמוטיבציה שהוא מגלה לשקם את חייו, עליו

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 32414-12-23 מדינת ישראל נ' יוחנן(עציר)

להתמודד עם תופעות, התקפים, תנודתיות רגשית גבוהה, עוררות, מחשבות חודרניות והבזקים לעבר. כאמור, במסמך בית החולים שיבא מיום 26/1/2023 צוין כי "ניכר מעל כל צל של ספק כי קיימת דינמיקה טראומטית דיסוציאטיבית אשר השפיעה ומשפיעה על חייו" של הנאשם. נראה אפוא כי במקרה זה למחלתו של הנאשם היתה השפעה על ביצוע העבירה ועל מידת אשמו. לכן, יש להכיר במחלתו כנסיבה הקשורה לביצוע העבירה וליתן לה משקל בקביעת מתחם העונש ההולם למעשיו, למרות שאין בה כדי למקמו בקרבה לסייג האחריות הפלילית.

31. אשר למדיניות הענישה הנהוגה אפנה לגזרי הדין שנזכרו בסעיף 20 לעיל, שדנו בנאשמים שהורשעו בעבירה של הצתה לפי סעיף 448(א) רישא בחוק העונשין, שנעברו בנסיבות בהן נמצא לתת למצבם הנפשי של הנאשמים משקל לצורך קביעת מתחם העונש ההולם. הרף התחתון של מתחמי הענישה שנקבעו נע בין 14 לבין 18 חודשי מאסר, והרף העליון נע בין 30 לבין 38 חודשי מאסר.

32. לאור כל האמור, בהתחשב בערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירה כאמור לעיל, במידת הפגיעה בהם, בנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ובמדיניות הענישה הנהוגה, אני סבור כי מתחם העונש ההולם למעשה העבירה שהנאשם עבר נע בין 15 חודשי מאסר בפועל לבין 30 חודשי מאסר בפועל.

העונש המתאים לנאשם:

33. לצורך קביעת העונש המתאים לנאשם בתוך מתחם הענישה יש להביא בחשבון, לטובתו של הנאשם, את הודאתו בשלב מוקדם מאוד של ההליך, עוד במסגרת הדיון המקדמי, גילו, נסיבות חייו הקשות ומצבו הבריאותי המורכב.

34. לחובתו של הנאשם עומדים: התרשמות שירות המבחן כי הודאתו מילולית בלבד, וניתנה במטרה להשיג רווחים משניים; עברו הפלילי; הימנעותו מלקבל על עצמו אחריות מלאה למעשיו, הגישה הקורבנית בה נקט; עמדתו כי הופלל על ידי גורמי האכיפה בשל דעות פוליטיות שהביע; והתרשמות שירות המבחן מקיומו של סיכון משמעותי להתנהגות פורצת גבולות. לצד זאת, יש להביא בחשבון כי בישיבת הטיעונים לעונש הנאשם שב והצהיר כי הוא מקבל על עצמו אחריות ומאשר את עובדות כתב האישום המתוקן, וכי יש להניח כי דבריו לקצין המבחן הושפעו גם הם ממצבו הנפשי.

35. לאור האמור, אני סבור שהעונש המתאים לנאשם מצוי בחלקו התחתון של מתחם העונש ההולם, אך לא ברף התחתון.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 32414-12-23 מדינת ישראל נ' יוחנן(עציר)

התוצאה:

36. אני דן אפוא את הנאשם לעונשים הבאים:

- א. מאסר בפועל למשך 18 חודשים החל מיום מעצרו, 8/12/2023.
 - ב. מאסר למשך שמונה חודשים וזאת על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר, אם יעבור עבירת הצתה או עבירת אלימות כלפי גוף מסוג פשע.
 - ג. מאסר למשך שלושה חודשים וזאת על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר, אם יעבור עבירת אלימות מסוג עוון.
 - ד. פיצוי בסך 1,500 לכל אחד מנפגעי העבירה: י' ב', א' ש' וט' פ'. הפיצוי יופקד בקופת בית המשפט עד ליום 1/1/2025. המאשימה תמסור למוזכירות את פרטי נפגעי העבירה הנדרשים לשם תשלום הפיצוי בתוך שבעה ימים.
37. כפי שהמליץ שירות המבחן, שירות בתי הסוהר מתבקש לתת את דעתו למצבו הנפשי של הנאשם ולהעניק לו את המענים המתאימים לכך, בהתאם לנהליו.
- זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"ו תשרי תשפ"ה, 28 אוקטובר 2024, במעמד הצדדים.

מרדכי כדורי, שופט